

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem k üldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... .. 16.— nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beki ülendők a Szent-István-Társulathoz.

Az új kath. népiskolai tanterv.

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. népiskolák tantervét 1904. március hó 16-án a kath. Tanügyi Tanács a nagyméltóságú püspöki karhoz véglegesen szövegezve, mint javaslatot beterjesztette, s azt a nagyméltóságú püspöki kar 1904. év október 19-én tartott tanácskozmányában elfogadta és ezzel a keresztény szellemű nemzeti nevelést a hazai összes kath. népiskolákban 1905/6. tanévtől kezdődőleg e tantervre, mint alapra helyezte.

Vaszary Kolos bibornok hereceprimás f. év 581. számú magas leiratában közölte a püspöki kar határozatát a Kath. Tanügyi Tanácsal, azon utasítást adva neki, hogy a tantervet kinyomassa és méltányos árért a hazai kath. népiskoláknak megszerezhetővé tegye.

A tanterv elhagyta a sajtót és a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, (Bpest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 28. szám) 50 fillér méltányos árért megszerezhető.

Meg van tehát az új kath. népiskolai tanterv is, amelyet mint egy évtized megfontolt munkájának gyümölcsét kapják tanintézeteink a hazai kath. tanfériaiktól, kik önzetlenül, nagy lelkiismerettel dolgoztak azon, hogy az új tanterv mint korszakos alkotás, a pedagógia újabb haladásának magaslatára emelje hazánkban a valóságos és hazazas népnevelést.

Erdöly, Csávolszky József, Mócsy Antal, Steinberger dr. már nem érhatték meg a munka teljes befejezését, de Petrováczy, Dreisziger, Zelliger, Gerely, Schulez, Szokolay, Bertalan, Tóth Géza, Rohn Nándor, Számbororszky Rezső, Barabás György és lapunk szerkesztője örömmel mondhatják, ime, mi kath. tanfériaik megoldottuk az osztott és osztatlan iskolák tantervének kérdését, határozott utat szabtuk a magyar népiskolának az egységes célra való törekvéshez, számolva úgy az osztott, mint az osztatlan iskola helyzetével; mert a népiskola eszményi célját nem ideá-

lis s így alig realizálható eszközökkel, hanem kipróbált, határozottan kivihető módon akarja az új kath. népiskolai tantervvel megvalósítani.

Azt említettük az előbb, hogy a tanterv tíz év megfontolt munkájának a gyümölcse. Igen, Vaszary Kolos bibornok hereceprimás még 1893-ban összehívta Komlósy Ferenc dr. kanonok esztergomi főtanfelügyelő elnöklete alatt azt az ankétet, melyre a kath. népoktatás összes égető kérdéseinek megoldása bizatott. Ez a bizottság kezdte meg legelőbb a tanterv alapvető munkáját, folytatta azt a millenáris kongresszus és befejezte az Országos Kath. Tanügyi Tanács.

Ez a tantervkészítésnek legszűkebben megadott története. A részletekbe most alig becsátkozhatunk, de kiemeljük, hogy az oroszánrészt a népiskolai tanterv munkájából Dreisziger Ferenc kalocsai képzőtanárnak jutott ki; ő szövegezte, ő egységesítette a bizottság munkálatát, ő illesztette a munkálaton a kath. tanító egyesületek és az arra hivatott más kritikusok praktikus módosításait.

Tartozunk ennek kiemelésével annak az önzetlen lelkesedésnek, amellyel Dreisziger azt a terhes munkát pusztán az öntudat jóleső jutalmáért teljesítette.

Most pedig adjuk a tanterv rövid ismertetését. Három fontosabb részből áll.

Az első rész a népiskola célját szabja meg és az ideális cél megtestesítésére a tárgyakat kitűzi.

E tanterv szerint a népiskola akkor oldja meg föladatát, ha a gyermekeket mindarra megtanítja és neveli, amit majdan családi, egyházi és polgári életükben tudniok és tenniök kell, hogy emberi rendeltetésüknek megfeleljenek. Erégből adjon alapot a gyermekek hitének és vallásos életének, fejlessze ki bennük a nemzeti érzést és öntudatot és lássa el őket a gyakorlati élet által köretett elemi ismeretekkel és ügyességekkel. E cél elérésére a népiskolai tanulmányokat két csoportba foglalja: 1. a vallásos élet tárgyai; 2. a nemzeti élet tárgyainak a csoportjában. A nemzeti élet

tárgyait ismét két irányban tagozza: a) a *nemzeti élet ideális*, b) a *nemzeti élet gyakorlati tárgyaira*.

Ime, tiszta, világos képe a magyar nemzeti népiskolának.

A modern kozmopolita pedagógia irtózik talán a népiskolának ettől a képétől, de ha elfogultságából, mellyel Isten ellen küzd, felocsudnék, ő zengene elsősorban dicsőhimnusz az új kath. népiskolai tanterv készítőinek, kik az igazi nemzeti nevelés eszméjét nemcsak sejtik, de ismerik is és azért nemcsak lelkesednek, de azt megvalósítani igaz lelekkel, öntudatosan törekésznek is.

Hogy ez így van és nem másképen, arról a tanterv második és harmadik része tanuskodik. A második részben «*A részben osztott (három-, négy-, öttagú) és osztott (hattagú) iskolák tantervére*» találjuk. Ez a tulajdonképeni *maximális* tanterv. A harmadik rész «*Az osztatlan (egytanítós) és két részre osztott (kéttanítós) iskolák tantervét* tartalmazza. Ez a *minimális* tanterv. A figyelmes és elfogulatlan pedagógus azonnal észreveszi azt a szerenés beosztást, amit e tanterv, a népiskola igazi célját tartva szemelőtt, az egységes népnevelés veszélyeztetése nélkül a maximális és minimális tantervben eszközöl. Tudvalevő, hogy az osztott és osztatlan iskolák kérdése évtizedek óta állandó tanácskozási és vitatási tárgyat képezte és képezi a kongresszusoknak, egyesületeknek és a szakirodalomnak.

Es a legtöbben azzal érvelnek, hogy a fizika sark igassága szól amellett, hogy azt az anyagmennyiséget, amit hat tanító 6×6 annyi idő alatt tanít, azt mint reális eredményt nem érheti el 1, 2, 3 tanító 6 szor, 3, 2-szer kevesebb idő alatt.

Tehát az egységes (maximális) tantervet természetesen meg kell, hogy *nyírhalja, szűkítse* az osztatlan iskola tanítója, ha csak valamelyes *egységes* eredményre óhajt is jutni növényekkel. Ez az a szűkítés, nyírhalás, amely veszélyezteteti az egységes nemzeti népnevelést épen azokban az iskolákban, ahol legtöbb nemzeti érdek nehezedik a népiskolára. A kath. magyar népiskolákat ezentúl ennek a veszélynek a vádjá nem érheti és csak sajnálni tudjuk, hogy ha az Országos Közoktatásügyi Tanács a kath. tanfériak ezen munkáját az állami iskolák új tantervének készítéséhez alapul el nem fogadta. Nem helyezkedett pedig arra az alapra, állítólag azért, mert a népiskola egységét feltette attól.

Ajánljuk, vegye a kezébe bárki is az új kath. népiskola tantervét és lássa meg abban elfogulatlanul épen a népiskola egységes célja megvalósításának legbiztosabb zálogát.

Nevezetes a tantervben az, hogy az osztatlan iskolák számára az ú. n. párhuzamos tanmenetben adja az anyagot. Erre nézve az «*Általános óraterve*» alatt a következő módszeres utasításokkal szolgál:

Az egytanítós (osztatlan) és kéttanítós (két részre osztott) iskolák rokonosztályai együttesen, egyszerre tanítandók. Együtt tanítandók: az I. és II. osztály, a III. és IV. osztály, az V. és VI. osztály. Az osztatlan iskola ezzel három csoportba oszlik. Minden csoportnak két évre szóló anyagot jelöl ki a tanterv, melyből az *egyik évre* szólót az egyik évben, a *másik évre* szólót a másik évben tanulják az egyes csoportok. Nem lehet összefoglalni s együttesen tanítani az írást és olvasást az I. és II. osztályban; hasonlóképen külön kell tanítani a számolást az I. osztálytól kezdve a IV. osztályig minden évfolyamban.

Együtt taníthatók a rokonosztályok, mert az I. és II., a III. és IV., valamint az V. és VI. évfolyambeliek képessége nem áll egymástól annyira távol, hogy azokat a jelzett tárgyakban együtt oktatni ne lehetne; csak az előismeretekben szárnyalják túl a II. és IV., illetőleg VI. osztálybeliek az I. és III., illetőleg V. osztálybelieket. Ha úgy osztatnék be az anyag, hogy az alsóbb I., III. és V. osztályban megkezdett ismeret a II., IV. és VI. osztályban fejeztessék be, a régi beosztásnál maradnánk s az osztatlan s részben osztott iskolák régi baján, az idő apróra forgácsolásán segítve nem lenne; az előző pontban vázolt váltakozó párhuzamos menet pedig épen ezen akar segíteni.

I. Az évenként közlendő ismeretek egyesrészei külön-külön is meglehetősen kerek egészet képeznek, másrészt egymást kiegészítik. A két-két rokonosztály (p. o. III. és IV. osz.) együttes anyagának kisebb körei osztatván kétfelé, az egyesített osztályok számára tervelt ismeretközlő anyag lehetőleg egyenlő fokon áll és így egyrészt az egyes évekre előírt ismeretek nem haladják túl az alsóbb (I., III., V.) évfolyambeliek fölfogását, másrészt a felsőbb (II., IV., VI.) évfolyambelieket is érdeklik és előbbre viszik azáltal, hogy legnagyobb részt újat foglalnak magukban. Ezen beosztás nem érinti a módszertannak azon sarkalatos követelményét, hogy minden osztály teljes egészet kapjon és hogy a leglényegesebbek ismétlése mellett minden évfolyam újat is tanuljon. Így tehát a tanítás alaposága, érdekessége és képző ereje biztosítva lévén, e beosztás a gyermekeket folyton előbbre viszi s emellett a túlterheléstől is megmenti.

A vallásos élet tárgyainál ez a rendszer a szakfériak kívánalma szerint annyiban módosul, hogy bár két-két osztály együtt tanítandó, az egész előadatott tananyagot csak a felsőbb osztálynak kell elsajátítani, míg a kisebb (kijelölt) rész az alsóbb osztálynak marad.

Az ezen elvek szemmel tartásával készült általános óratervekből látható, hogy a tanítók számához képest hetenként hány óra esik minden egyes tárgyra évfolyamként, illetőleg csoportonként. Hogy az osztatlan (egytanítós) és a két részre osztott (kéttanítós) iskolák egyes osztályainak az egyes tantárgyakban való csoportosítása annál világosabban kitűnjék, az általános órater-

vekben összefoglalva egy keretben tüntették föl a csoportok számai.

A lakóhelyi ismeretekből 1½ órában csupán az I. és II. osztály kap együttesen hetenként egy órát, a többi osztály nem. Az írás-olvasásból az I-ső osztály hetenként külön kap 3 órai oktatást s külön kap 2 órát a második osztály; III—IV. osztály együtt kap hetenként 2 órai tanítást az «egyik év»-ben is, a «másik év»-ben is; az V—VI. osztály szintén együtt kapja az oktatást heti 1½ órában úgy az «egyik», mint a «másik» évben.

Hosszas volna a tanterv minden részletével e cikk keretében foglalkozni. Még csak egyet említek meg.

A kath. Tanügyi Tanács tudvalevőleg állást foglalt el abban a kérdésben is, hogy vajjon szükséges-e a tantervhez módszertani utasítás kiadása? Mi úgy tudjuk, hogy egy tanterv nemzedékek nevelését van hivatva szolgálni s így csak hosszú idők multával vehető ismét revízió alá. A módszer azonban halad és fejlődik, sőt kell, hogy tökéletesedjék a haladás törvényénél fogva. Így könnyen avult lehet az utasítás egyik vagy másik tárgyra nézve rövid egy év alatt is; avagy útjában állván a haladásnak, a tanítói egyéniség szabad érvényesülésének lehet korlátozója a nevelés és oktatás nagy kárára stb. Mindezek alapján, mi a módszeres utasításoknak feladatát a jól szervezett tanítóképzés elvitázhatatlan feladatának tekintjük. Sőt veszélyt látunk abban, hogyha a tanítóképzés körében egy tantervhez kötött módszertani utasítás kerékkötője lesz a módszertan egy évi oktatásának.

Ezek után rövid szavakkal küldjük útjára az új kath. népiskolai tantervet.

Kartársaink és a nemzet fogadják azt bizalommal. Kartársaink bizalma jusson kifejezésre abban a lelkes és önzetlen munkában, mellyel annak megvalósítására törekednek, a nemzet bizalmát meg hirdesse az az elismerés és becsülés, mellyel a kath. népiskola hivatása és e hivatással kapcsolatos működése iránt viseltetik.

Ember Károly.

Portó- és bélyegmentesség.

Tudjuk, hogy a tanítók fizetésének kiegészítésére és korpótlékának fedezésére utalványozott államségélyek mindenkor az elnökök kezéhez vannak kiutalványozva, ők vehetik föl az összeget bélyegtelen nyugtára január és július hóban a kir. adóhivatalból és ugyancsak ők adják át havonként előre a tanítónak bélyeges nyugta ellenében.

Gyakran megtörtént, miszerint az elnökök által levélben póstán elküldött iratot megportózták. Ugyanazért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1904. évi november hó 2-án 74.979. szám alatt a vármegye közigazgatási bizottságá-

hoz intézett leiratában az iskolaszékekkel leendő értesítése végett tudatja, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrnak f. évi 54.636 sz. a. kelt átirata szerint a felekezeti tanítók fizetésének kiegészítésére és korpótlékának fedezésére az 1893. évi 26. t.-c. alapján engedélyezett államségélyekre vontkozó nyugtákat a felekezeti lelkészek iskolaszéki elnöki minőségükben az iskolaszék nevében, a m. kir. adóhivatalokhoz «Oktatási ügyben portómentes» záradékkal portómentesen küldhetik el. Mindazon esetekben azonban, midőn a borítékon nem az iskolaszék szerepel földaléknél, vagy a hivatalos levél külzete nem a megfelelő záradékkal láttatik el, az eljárás póstajövedéki kihágást képez és a vonatkozó szabályok szerint bíráltatik el.

Másodszor ugyancsak megtörtént, hogy az iskolaszéki elnökök midőn a nyugtákat az összeg megküldése végett a kir. adóhivatalokhoz beküldötték, udvariasságból kísérő-iratot is irtak hozzá, melyben egyszerűen jelezték a nyugta beküldését és kérték az összeg megküldését. Ezt az udvariasság kísérő-levelet, 3—4 sort, a kir. adóhivatalok megtelezték és így az elnököt néhány koronára megbüntették.

Hogy ezen vizás állapot megszűnjék, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1905. április hó 1-én 24.116. sz. a. kelt körrendeletében tudomás és az iskolaszékekkel való közlés végett értesítette a vármegyei közigazgatási bizottságokat, miszerint a m. kir. pénzügyminiszter f. évi március hó 7-én az összes kir. pénzügyigazgatóságokhoz 12.292. sz. a. intézett körrendeletében kijelentette, hogy a községi, valamint a hitfelekezeti által fenntartott elemi iskolákban működő tanítók és tanítónők fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. t.-c. alapján az említett tanító- és tanítónők fizetésének kiegészítésére és korpótlékának fedezésére engedélyezett államségélyek ügyében a községi és hitfelekezeti iskolaszékek elnökei által az államségély utalványozása, illetőleg kifizetése iránt a kir. adóhivatalokhoz intézett kísérő-iratok hivatalos levelezéseknek tekintendők s mint ilyenek, az ill. díjj. 46. tét. «Hivatalos levelezések» vezérszava alatti rendelkezés értelmében föltétlenül bélyegmentesek; mert a szóban forgó rendelkezése szerint nem az illető tanító- és tanítónők, hanem az iskolafenntartók kezéhez lévén utalványozandók: az említett iskolaszékek elnökei (hitfelekezeti iskoláknál az illető hitfelekezeti lelkészei) ezen minőségükben csak a törvény által rájuk rótt köteleességet teljesítenek akkor, midőn az említett tanító és tanítónők nyugtáit az államségélyek utalványozása végett, kísérő-irat mellett a kir. adóhivatalokhoz betérjesztik; ezen működésükben tehát hivatalos minőségben járnak el, következésképp ezen irataik hivatalos levelezések jellegével bírnak s az ill. díjj. 46. tét. «Hivatalos levelezések» vezérszava alatt foglaltak értelmében föltétlenül bélyegmentességben részesülnek.

Nagy Béla.

Népnevelési társulat.

(Folytatás.)

II.

Továbbképző iskolák.

Érdekes foglalkozni *Zwick* dr. fölolvásával is, amelyben a leányok számára létesítendő továbbképző iskolákról szólott. Ezeknek kötelessége volna a népiskolákból kikerülő leányokat oktatni háztartásra, gyermeknevelésre, közegészségre és polgári kötelességekre, csak az ipari és kereskedői továbbképző iskolák foglalkozzanak szakoktatással, mert az előbbi követelmények szükségesebbek a német nép jólétére. És csak tíz esztendeje, hogy Németországban törődnek olyan továbbképző iskolákkal állam, községek, magánosok és egyletek. Egész Poroszországban csak 603 továbbképző iskola van, s ezek közül 512 magániskola; állam és városok tehát e részben elhanyagolták kötelességeiket. Közöttük 399 ipari, 204 pedig varró-, hímző- és fonóiskola. Szamba kell venni, hogy a 603 iskola közül 486 városokban van, míg csak 117 jut falvakra, a faluk lányainak továbbképzéséről nincsen kellőképen gondoskodva. Nem kielégítő ezeknek az iskoláknak látogatottsága sem. Poroszországban van több mint egy millió leány, akik 14—18 évesek, s az iskolából kikerültek; közülük 661.000 kereset után lát, 443.000 pedig otthoni szolgálatokat végez. Ezzel szemben az összes továbbképző iskolák növendékeinek száma: 24.313, azaz 26 leány közül csak egy látogatja azokat az iskolákat. *Berlinnek* 13 ilyen iskolája van (kilencet maga tart fenn, négyet pedig segítyez), amelyekben hatezer leányt vehet föl, holott több mint negyvenezer 14—18 év közötti leány lakik ott, mert évenként tízezernél több leány-növendék kerül ki az elemi iskolákból. Az esti iskolák kötelezettsége fennáll a *badeni* nagyhercegségben és a *württembergi* kiralyságban, itt tehát inkább van gondoskodva a leány továbbképzéséről. *München*, a bajor főváros pedig a továbbképző iskolák olyan szervezetének megalapításán dolgozik, amely magába lesz képes fogadni minden társadalmi álláshoz tartozó leányt. Maga Poroszország azonban e tekintetben rendkívüli módon visszamaradt.

A főbaj különben az, hogy a szülők a dologgal semmit nem törődnek. A továbbképző iskolára vonatkozó kötelezettséget kellene tehát megállapítani, s ezt a városok és községek mondhatnák ki; a leányokról e tekintetben még nincs kellőleg gondoskodva; a fiúkat is csak az ipartörvény reformja terelte azokba az iskolákba, amelyeket testületek és községek tartanak fenn. *Zwick* dr. végül kiemeli, hogy a XX. század fogja megérlelni a női oktatás reformjait, s ha már eddig gondoskodott minden európai állam a nők magasabb kiképzéséről, még szükségesebb, hogy nagyobb gondot fordítsanak a nép leányainak továbbképzésére. Ugyanis végül azt követelte, hogy birodalmi törvény kötelezze a városi és falusi közsé-

geket továbbképző iskolák alapítására, amelyekben női alkalmazottak, tanoncok és munkásnők bezárólag 18 évükig a megfelelő oktatásban részesüljenek.

Ime ennyire hátra van a sokat dicsért német és porosz közoktatásügy is!

Még érdemesnek tartjuk *Teus*, a népművelődési egylet főtitkárának előadásáról megemlékezni, aki a német birodalmi fővárosnak nem kötelező népművelési intézeteiről szólott, s ide tartoznak ott az *óvodák* is. Több gyermek-játszóhely létesítését követelte, s erre vonatkozólag tudvalevőleg a magyar fővárosban is sok a panasz. Az iskolai műhelyek dolgában is meglehetősen hátra van *Berlin*, mert közel két millió lakossága mellett nem egészen ötszáz gyermeket foglalkoztat azokban a műhelyekben, míg a szomszédos *Charlottenburg*, amely *Berlinnek* külvárosa lehetne, s alig tízszer kevesebb lakossága van, több mint 350 gyermekről gondoskodik ilyen módon. *Páris* pedig e tekintetben legelől áll, mert 133 népiskolájában vannak műhelyek famunkákra, 43-ban vas munkákra, s 9-ben különféle technikai dolgokra. *London* hasonlóképen sokat áldoz erre a célra, mert úgy a francia, mint az angol főváros érzi, hogy csak ilyen áldozatokkal maradhat meg nagyipari városoknak.

Elpanaszolta azután *Teus*, hogy a berlini továbbképző iskolákban (amelyek pedig éppen a nép leányai számára alapítottak) édes-keveset törődnek a főzessel, hanem annál inkább foglalkoznak idegen nyelvekkel, tehát ilyen módon szintén kissaszonyvokat nevelnek. Panaszokodik a fiúk továbbképző iskoláira is, mert *Berlinben* 45.000 közül csak 18.000 látogatja azokat, akik 14—18 évük között vannak. Elmondotta tovább, hogy a berlini könyvtárak három millió kötete közül két milliót kölcsönöztek ki, ami föltűnő fokmérője a közművelődésnek, míg a népkönyvtárakban az utolsó esztendőben minden könyvet *kilenceszer* kölcsönöztek ki, ezekben a forgalom egy év alatt megkétszereződött, amellettt hogy rengeteg számban vannak a német városban olvasótermek és magán-kölcsönkönyvtárak. Nyilvános előadásokról is bőven van ott gondoskodva, amelyeket az iparos-egylet, a nép-főiskola, a *Humboldt* Sándorról elnevezett akadémia, a *Szabad Egylet*, a *Viktória*-lyceum stb. rendeznek, míg a szociáldemokraták előadásai nem egyenesen a közművelődést, hanem politikai érdekeket szolgálnak. Még művészeti előadásokat is tartanak a népnek, adnak néphangversenyeket, kalauzolják a muzeumokban, s ebből a munkából az a népművelődési egylet is kivette a maga részét. A berlini iskolás gyermekek ezenfölül minden díjfizetés nélkül látogathatják az állatkertet, az *Uránia*-színházat, s egyéb tudományos vagy művészeti gyűjteményeket. A berlini tanítóegylet szintén nem marad hátra, hanem maga is rendez főleg népfőiskolai előadásokat, nagy könyvtárával pedig különösen a pedagógiai ismereteket terjeszti.

Közművelődés dolgában tehát a német főváros-

ról eléggé volna gondoskodva, s ezért az a kisebb községekre fekteti tevékenységének fősúlyát.

Bemutattuk röviden ennek az együletnek működését, hogy példát mutassunk arra nézve, hogy hasonló társulatok a külföldön mennyi népnevelési szükségletre tudják kiterjeszteni figyelmüket, s az előadottakból látszik, hogy bár sokban hátra vagyunk Magyarországon, egészben véve népnevelésünk fejlődésére büszkék lehetünk, s egyben-másban a nagy Németországot is megelőztük.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. Az alsóturóci kerület róm. kath. tanító május hó 24-én Stubnyafürdőn körgyűlést tartottak. Az elnöklő tanfelügyelő üdvözlő az egybegyűlt tagokat és vendégeket. Elnök jelenti, hogy az iskolák tárgyai a főtanhatóságnak 255/1905. sz. rendelete értelmében haladéktalanul leltározandók és a leltár egyik példánya a tanterem fájára kifüggesztendő, a másik pedig az évi jelentésekkel a főtanfelügyelőséghez küldendő. Újabb beszerzések esetén a falon kifüggesztett leltár kiegészítendő. Azután örömmel jelenti, hogy a kerületi iskolák látogatása alkalmával azt tapasztalta, hogy a tanítók főlegvén hivatásuk fontosságát, úgy az előírt tantárgyakban, mint a magyar nyelv intenzív tanításában általános jó sikert mutattak fel. Ugyanakkor örömmel jelenti, hogy *Ulrich* Margit valesai és *Thuri* Anna szentmariai tanítónők a magyar nyelv sikeres tanításáért 50—50 koronás jutalomban részesültek és hogy *Szentgyörgyi* József turócskizslénoi kántortanító neveléstani pályamunkája I. drb. 10 koronás aranyat nyert. *Olejnik* Márton znióváraljai és *Soltész* Lajos valesai tanítók munkái díszretet érdemeltek. Az egyházmegyei tápintezeti segélyalap gyarapítása céljából minden tanítónak küldetett gyűjtőív és a befolyt összeg f. évi augusztus hó 30-ig a főtanfelügyelő úrhoz beküldendő. *Szentgyörgyi* József turócskizslénoi kántortanító felolvassa: «Mit tehet a tanító a nép között elterjedt habonák kiirtása ügyében» című munkáját. *Soltész* Lajos valesai tanító «A tanító és a kizsádkák megérthetéseit biztosító hitel- és fogyasztási szövetkezetekről» értekezett. A kör kihirdeti a következő pályatételket: 1. «Mit tehet a tanító az alkoholizmus korlátozása érdekében?» 2. «Hogyan lehet kiirtani, esetleg korlátozni a már fiatal gyümölcsfáknál mutatkozó rákbetegséget, mik ezen betegségnek az okai?» Szabadon választandó munka főlolvására a jövő gyűlésre *Kroneroff* Sándor szlovári és *Szabály* Irma leszjachi tanítónő jelentkezett. Tisztviselőknak megválasztattak: Világi elnökké *Szentgyörgyi* József turócskizslénoi kántortanító (már harmadszor), jegyzővé *Volko* Emil znióváraljai, könyvtár- és pénztárnoknak *Soltész* Lajos valesai tanító, központi bizottságba *Halbay* Lajos és *Kroneroff* egyleti tagok. Közgyűlésre kiküldetnek *Szentgyörgyi* József és *Volko* Emil. Elnök buzdító szavakkal zárta be a tanácskozásokat.

VEGYESEK.

Az érdem jutalma. A váci püspökség a nagykőrösi plébániára *Lben Mihály* dr. eddigi zsamboki plébánost, tiszteletbeli szentszéki ülnököt nevezte ki. Eben dr. lapunknak régi munkatársa s a kath. pedagógiának úgy hazánkban, mint a külföldön és különösen a számtanítás módszerének tökéletesítésére kifejtett tevékenységével szerzett dícsőséget. Őszinte szívvel üdvözljük őt kinevezése alkalmából.

Új közoktatásügyi miniszter. *Berzeviczy* Albert dr. lemondott kultuszminiszter utódjává a király ő felsége *Lukács* volt főispánt nevezte ki kultuszminiszterré. *Berzeviczy* miniszter távozása előtt kiadta a Közoktatásügyi Tanács által elkészített népiskolai tantervet és tantervi

utasítást, mely a községi és állami iskolákra már az új tanévben kötelezővé tétetik.

Kath. tanító árvájának elhelyezése. A kath. tanügyi Tanács f. évi május 27-én tartott diszülésében kimondotta, hogy a kezelésében levő kath. tanítók árvaházalap terhére a váci kath. tanítóinternátusban egy tanítóárvát ingyenes helyre fölvetet. Az egyházmegyei tanítói sorshuzás útján nyernek jogot arra, hogy e helyért folyamodjanak. A napokban megtartott elnökségi ülésen a Tanács megbízásából a sorshuzás megejtett, melynek értelmében ezúttal a nagyváradai egyházmegyei kath. tanítóegyletnek fog egy tanítóárvája a Csávolszky-féle tanintézetben elhelyeztetni. Az elnökség már meg is kereste a nagyváradai róm. kath. tanítóegylet elnökségét, hogy a hely betöltése iránt a pályázatot saját hatáskörében eszközölje. Megjegyezzük a Tanács határozata értelmében hogy az oly tanító árvája, ki a kath. egyesületi életben kiváló munkásságot fejtett ki, előnyben részesül a hely odaitelésénél.

Internátus elemi iskolás fiúk számára. A Keresztény Iskolatestverek vezetése alatt álló Szent József fiúnevelőintézetben 6—9 éves fiúk vétetnek fel. Az eltartási díj havi 60 korona. Bővebb fölvilágosítást az intézet igazgatósága nyújt: Budapest, I. Istenhegyi-út 32.

A Mária-kongregációk közgyűlése. Az országos Mária-kongregációk július elsején tartották meg IV. évi közgyűlésüket a Regnum Marianum Damjanich-utcai házában. *Majláth* Gusztáv gróf püspök elnöklésével. A közgyűlés a többi közt foglalkozott a katolikus ifjúsági irodalommal, a középiskolai vallásitanítás módszerével és a vallásitanítók ügyeinek rendezésével az állami és községi középiskoláknál.

Szerkesztői üzenetek.

Kérem a kath. iskolák főtiszt. hatóságaihoz. Mély tisztelettel kérjük a kath. iskolák főtiszt. hatóságait, hogy a pályázati hirdetésekkel lapunkban, mint a kath. népoktatási intézetek hivatalos szakközlönyében tétessék közzé. A pályázati hirdetés a «Népnevelő» kiadóhivatalához Budapest VIII., Szentkirályi-utca 28. intézendő. Hazaifias Szerkesztőség.

B Gy. Kisebb részletekben jönni fog. — **K Gy.** Jönni fog. — **Cs. T.** Beérkezett. Csak aláírással közölhető. — **B Gy.** Köszönet az értesítésért. Közzétettük. A hazafias cselekedeteket fölemlíteni köteleesség, mert igaza van, hogy a példa vonz. — **B. I.** Még nem láttuk a kérvényt. Annak idején támogatni fogjuk. — **K. M.** Megkaptuk. Intézkedtünk. Utólag elküldetjük. — **G. V.** Igen, azonnal elküldtük. — **Sz. R.** Beérkezett. Köszönet. — **N. B.** Készséggel fogadjuk közleményeit. Az utólványozást megtesszük. — **K. B.** Csak elvi kijelentések vannak, rendelet nincs. Az egyéves önkéntesség megilleti az okl. tanítót is, úgy mint az érettségit tett tanulót. — **Sz. Gy.** A tudósítást közzétesszük. Több levélre a jövő számban.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A csolnoki (Esztergom m.) róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: 800 korona fizetés, egy szoba, konyhából álló lakás. Tan nyelv magyar-német. Köteleesség egy osztály önálló vezetése a kántoriakban segédkezni. Tanév közben állását csakis kántortanítói állással cserélheti föl. Pályázati határidő július 30. Csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Az állás szeptember 1. elfoglalandó. 218 1—1

Kistapolcsány (Bars m.) kántortanító megválasztása augusztus 1-ére reggeli 9 órára tüzetik ki. Jövedelme mint tanítónak 577-48 kor., mint kántornak 371-64 kor. kézpénzben és terményekből a legkisebb számmal. Lakása 3 szoba, 1 konyha, 2 kamra, 1 istálló, 1 szin, 1 ol és szép kert. Pályázhatnak csak okl. kántortanítók. Személyes megjelenés előnnyel jár, az utazási költségek

nem térítettnek meg. A kérvények a fenti határnápig főt. *Martinesek János* iskolasz. elnökre címzendők Kistapolcsány.

Looc, Kistapolcsány főokközségében a kántortanítói választás *július 27-én* lesz. Jövedelme mint tanítónak 416:80 kor., államsegély 181 kor., mint kántornak 296:10 korona, készpénzben és terményekből. Lakása 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 istálló, kert. Pályázhatnak csak oklevelesek. Személyes megjelenés előnyös, utazási pénzre nem számíthatnak. A kérvények főt. *Martinesek János* iskasz. elnökre címzendők Kistapolcsány. 221 1—1

A «Népnevelő» folyó évi 2. számában közölt **Fenyves** főokközségi kántortanítói pályázati hirdetés f. é. *augusztus 7-re* megújítatik. Az okleveles pályázók okmányaik beküldése mellett személyesen jelentkezzenek. A *plébániahivatal*. Hosszúfalu, u. p. Cseszte, Pozsony m. 226 1—1

Egri érseki megye

A sajjalgóci róm. kath. kántortanítói állás halálozás folytán megüresedett. Jövedelme: 14 kat. hold földminőségű szántóföld, 30 méter tűzifa beszállítva, párbérből 18—20 köböl gabona és 28—29 korona párbérből. Egerből 86 korona, stólából 40 korona, tandijból 70—80 korona, államsegély 184 korona. Természetbeli kétszobás lakás, kert. Kötelessége az összes kántori teendők végzése és az ismétlő és mindennapi tankötelesek oktatása. Az állás aug. 1-én elfoglalandó. Választás *július 15-én* reggel. U. p. Vadna. *Róm. kath. iskolaszék.* 214 1—1

Jászberény r. t. város róm. kath. iskolaszéke s VI. kerületben újonnan szervezett egy tanítói és egy tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalmazásuk: egyenként 800 korona fizetés, melynek fele államsegély, 300 korona évi lakbér illetmény és a szokásos beiratasdíj. Kötelességük: az iskolaszék által rájuk bízott osztályok és a gazdasági ismétlőiskola vezetése. A nős vagy nőtlen állapotot is igazoló s teljesen felszerelt kérvények f. é. *augusztus 10-án* reggel. *Köncz Menyhért* prép. esp. plébános iskolaszéki elnök úrhoz adandók be. Az állás az államsegély folyósítása után lesz elfoglalható. *Kértész: Gusztáv*, iskolaszéki jegyző. 216 1—2

Mezőkövesdre jó hangú és értelmesen éneklő kath. kántorségedet keresek ki önállóan végez minden kántori teendőt s a búcsuzatók készítésében némi jártasággal bír. Évi fizetés: 900 korona. Az állomás *július 20-ig* elfoglalandó. *Gaal István*, kántor. 210 1—1

Győri püspöki megye.

A **Rába-pordányi** róm. kath. iskolaszék egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: butorozott szoba és 800 korona havi előleges részletekben. Kötelességei: Kéttanfolyamú osztályt vezetni, az ismétlőiskolások közül egy nembelieket oktatni s a kántorságban szükség esetén segídeni. Állását iskolai évközben nem hagyhatja el. Pályázati határidő *július 15.* Eredeti oklevéllel esetleg, működési bizonyítvánnyal is felszerelt kérvények főt. *Horváth Antal* esperes-plébánoshoz intézendők. Rába-Pordány (Sopron m.) 208 1—1

A **börcsi** róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés 800 korona és egy butorozott szoba. Határidő *júl. 20.* Kötelessége díjlevélben. Személyes megjelenés előny. Kérvények iskolaszékhez címezve főt. *Höbör Ferenc* elnök úrhoz küldendők Abdára, Győr megye. 220 1—1

A **mosontétenyi** róm. kath. iskolaszék a megüresedett osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés 800 kor., butorozott szoba és egy öl tűzifa, mellékjövedelemre számíthat. Tannyelv magyar-német. Köteles az I. és II. osztályt és az ismétlőiskolások leányosztályát önállóan vezetni, a kántoriakban segídeni. Kérvények f. é. *július hó 25-ig* a róm. kath. iskolaszékhez címezendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. 224 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **Kuczorán** üresedésbe jött róm. kath. kántortanítói állásra folyó évi *július 31-ig* pályázatot nyitattik. Az állás javadalmai: 1. 165 korona készpénz, 2. féltelek föld használatára adóteherrel, 3. 160 házaspár után járó stólailetek,

4. minden házaspár után 1 korona és egy véka buza, 5. két öl fának hazaszállítása, 6. örökös misék után 33 korona, 7. szabad lakás házikerttel, 8. korpótlék. Gazdasági ismétlőiskolaért külön díj nem jár. Folyamodók a fönnt kiírt választási napon délelőtt 10 órakor személyesen tartoznak megjelenni. A folyamodványok a kuczorai róm. kath. iskolaszékre címezve ut. *Bach János* tanfelügyelő alesperes úrhoz Szilberekre küldendők. 229 1—1

Pályázatot nyitattik **Palánkán** (Bács vm.) elhalálozás által megüresült róm. kath. tanítói állásra f. é. *július hó 20-ig*. Évi javadalma: a) 1000 korona készpénz-fizetés a törvényes évotdós korpótlékkal együtt, a község pénztárából előleges havi részletekben, b) 5 hold (a 1200 □-ól) szántóföld haszonélvezete (adóteherrel), c) szabad lakás az iskolaépületben. Kötelessége lesz: az iskolaszék által meghatározandó, ez idő szerint III. fősztályt vezetni, külön díj nélkül a gazdasági ismétlőiskolában tanítani, miért is a képesítő tanfolyamot három éven belül végéne kell. Az állomás szeptember hó 1-én foglalandó el. A kellően felszerelt folyamodványok a palánkai róm. kath. iskolaszékra címezve ut. *Schneider György* ker. esperes és tanfelügyelőhöz küldendők Palánkára. 223 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A nagyvárad-újvárosi kántortanítói állásra ezenel pályázatot hirdetnek. Fizetése, illetőleg jövedelme lakbérrel és stólaival együtt 1146 kor., 40 fillér készpénz és 12 méteröl tűzifa, 12 hl. 30 liter gabona és ötvenkint (ötizben) 100 kor. korpótlék. Megjegyeztetik, hogy segélyképpen évi 400 koronát nyer mindaddig, míg korpótlék címén fizetése 400 koronával emelkedik, illetőleg az első négy korpótlék segélyképpen ezen negyrendbeli korpótlék esedekessége előtt is rendszeren kiszolgáltatik. Kötelessége a kántori teendőkön kívül a róm. kath. fiúiskolában tanítani az éneket s helyettesíteni. Pályázók okmányokkal kellően felszerelt s a ft. I. sz. káptalanhoz címezendő kérvényeiket f. hó *18-ig* küldjék be alulírottához. A próba július 20-án d. é. fél 11 órakor fog megtartatni a Szent-László-templomban. Állását a megválasztott szeptember 1-én tartozik elfoglalni. 227 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Pályázat a **tardoskeddi** első osztályú róm. kath. tanítói állomásra. Határnánap *július 30.* Választás július 31. délután 2^{1/2} órakor. Javadalmazása: fizetés fejében évi 900 korona készpénz, lakbér és 1/4 hold kertületmény címén szinten készpénzben évi 100 korona, törvényes korpótlék. Ezen járandóságokat havi előleges részletekben a község pénztára fizeti. A tanító kötelessége: az osztályába beosztott mindennapi iskolásokat önállóan, az ismétlő iskola növendékeit pedig a másik tanítóval együtt tanítani, felhívásra kántori teendőkben segídeni. A folyamodványok a tardoskeddi iskolaszék elnökségéhez küldendők. *Dr. Machovich Gyula*, iskolaszéki elnök. 211 1—1

Pannonhalmi egyházmegye.

Bakonybélben harmadik tanítói állomás szerveztetven, ennek betöltésére egy róm. kath. magyar, okleveles tanító kerestetik. Évi fizetése: 800 korona alapfizetés, melynek felét a hitközség fizeti, másik fele államsegélyből biztosított, mely iránt a kérvényezés folyamathoz van: lakbérre 50 korona, kertületmény 10 korona, tűzifára 16 korona a hitközségtől. Kötelessége egyik tanteremben tanítani, az ismétlősöket fólvaltva oktatni és a kántorságban külön díjazás nélkül segídeni. Ezen osztálytanítói állomásra csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Pályázati határidő *július 29.* Felszerelt kérvények alulírottához küldendők. *Tomásits Odó*, plébános, iskolaszéki elnök. 219 1—2

Pécsi egyházmegye.

A **tolnaozorai** róm. kath. iskolaszék egy férfitanítói állásra, mellyel a helyettes kántorság is egybe van kötve, pályázatot hirdet. Javadalmazása: egy polgári évre: Az iskolaépületben 2 szoba, konyha és éléskamrából álló szabad lakás s 900 korona, havi előleges részletekben.

Kötelmei: Az iskolaszék által meghatározott osztály önálló vezetése, s a kántorságban való díjtalan segédkezés, illetve helyettesítés, mely okból megválasztandónak a kántorságban teljesen jártasnak kell lennie. A pályázati határidő 1905. július 20. A megválasztott átlását 1905. aug. 1-én köteles elfoglalni, kinek, mint helyettes kántornak, a nyári szünidőt is itt kell töltenie. Teljesen felszerelt kérvények főt. *Pintér Károly* plébános, iskolaszéki elnök írchoz intézendők. 225 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

Adony (Fejér vm.) nagyközségben a belvárosban két osztálytanítói s a külvárosban is két osztálytanítói állásra pályázat hirdették. A belvárosi osztálytanítói fizetés 720 korona, melyben bennfoglaltatik a második szoba és kertvátság. Egy szobának természetben való élvezete, takarítással, 4 méter keményfa főlvágva. Az egyik osztálytanító az elnök által kijelölendő kántori teendőkhöz segédkezni köteles, amelyért külön 80 korona tiszteletdíjat kap. A külvárosi osztálytanítói fizetés 400 korona, melyben bennfoglaltatik a második szoba és kertvátság. A főtanítónál élelmezés mosós és világítás nélkül, egy szoba használata takarítással, 4 méter keményfa főlvágva. Tartoznak egy osztályt s az ismétlőiskolát főlvágva vezetni. Pályázati határidő július 20. Állás szept. 1-én elfoglalandó. *László István*, káplán h. elnök. 209 1-2

Szombathelyi egyházmegye.

Kisköcsk (Vas megye) róm. kath. hitközségnél a kántortanítói állásra pályázat hirdették. Pályázati kérvények a kádi róm. kath. plébániahivatalnál augusztus 1-ig beadandók. Választás 1905. évi augusztus 6-án Kisköcskön a róm. kath. iskolában. Személyes megjelenés feltétlenül megkívántatik. Javadalom: 1. Tandij 120 kor., 2. uradalomtól 100 kor., 3. 20 mérő rozs 120 kor., 4. 10 hold föld és rét 240 kor., 5. 2 öl fa 40 kor., 6. sertéstartás 10 kor., 7. esetleges államisegély, 8. stóla 6 kor., 9. lélekpézt 12 kor., 10. temetőfü 10 kor. Szabad lakás kerttel. *Kisköcsk róm. kath. iskolaszék.* 213 1-1

A **szentmiklósi** (Moson megye) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állomásra pályázat hirdették. Fizetése: 800 korona készpénz havi részletekben, a törvényes korpótlék. Lakás: a szükséges butorokkal ellátott egy szoba, fűtéssel és takarítással. Kötelessége: a kijelölt két osztályt egy tanteremben oktatni, az ismétlőiskolások tanítani (ha a közs. gazd. ismétlőiskola főlállitattik, ezért külön 100 kor. tiszteletdíjat huzhat), tartozik a kántori teendők minden ágában segédkezni, ha pedig a kántoriakat önállóan végezni képes, stóladíjat is élvez. Pályázati határidő július 31. Kellően felszerelt folyamodványok az iskolaszék címére küldendők. Az állás 1905. szeptember hó 1-én foglalható el. *Ifj. Kollerits Ferenc* tanító, iskasz. jegyző. 228 1-1

Veszprémi egyházmegye.

A németladi plébániához tartozó **Patosfa** hitközségi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: két szobából és mellékhelyiségekből álló lakás kerttel 120 kor., 4 kat. hold 553 öl szántóföld 109 kor., 1 kat. hold 1142 öl rét 64 kor. 56. fill., kert a rendesen kívül 50 kor., munkavátság 90 kor., 14 mérő buza, 7 mérő rozs házhoz szállítva 130 korona, 4 öl hasábbükkfa udvarába szállítva 64 korona, iskolafűtésre a tanulók hoznak fát, pénzfizetés 100 kor., tandij adózó szülők gyermekétől 2 kor., nem adózókéétől 4 kor. 140 kor. körül, ismétlősök oktatásáért községtől 30 kor., minden ismétlőtől 1 kor., 25 kor. körül, a tanítói javadalmak után az adót a hitközség fizeti, 60 kor., az őszi gabonát a hitközség learatja, 16 kor., stóla 16 kor. körül. Összesen: 1014 kor. 56 fillér. Kötelességei: a törvényben előírt módon tanítani, a szokott ajtatosságokat vezetni, a temetéseket végezni, a gyermekeket a szentmisére a németladi templomba vezetni, reájok mindenkor felügyelni. Okleveles pályázók pályázataikat a patosfai róm. kath. iskolaszékhez címelve július 21-ig alulirothoz küldjék. Választás július 23-án délután énekpróbával, ez okból személyes megjelenés szükséges. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Rasztics Boldizsár, plébános, iskolaszéki elnök. Németlad, 1905. július 1-én. 212 1-1

Veszprém-Oszlop szeptember elsején elfoglalandó róm. kath. tanítói állásra pályázat július 22-ig. Fizetés: 800 kor. államisegéllyel, egy szoba legszükségesebb butorral, négy méter tűzifa. Kötelesség: III-VI. osztályok és ismétlősök tanítása, a kántoriakban segédkezés, *Iskolaszék.* 230 1-2

Somogy-Csertő új iskolájához pályázat hirdették. Jövedelmei: 1. Egy szoba, konyha, kamra, 300 öl kert. 2. Két hold föld tengeri alá maggal és minden munkával 63 kor. 3. Tandij mindennapi iskolások után 80 korona. 4. Ismétlősök után 20 korona. 5. Párber 30 kor. 6. 16 köbméter tűzifa házhoz szállítva 60 kor. 7. Ferenc Józsefalapból 47 kor. 8. A veszprémi káptalantól 100 korona. 9. Államisegély 400 kor. Összesen, lakást és belsőséget nem számítva, 800 kor. Tannyelv magyar. Választás július 30-án. A megválasztott köteles az egyházmegyei tantery szerint a mindennapi és ismétlőiskolásokat tanítani. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Csakis okleveles *tanítók* pályázhatnak, kik kérvényeiket okmányaikkal együtt július 28-ig *Rasztics Boldizsár* iskolaszéki elnökhöz Németladra küldjék. 222 1-1

Okleveles tanítónők állást keresnek, kántoriakban segédkeznek. Budapest, Csömöri-út 18., I. em. 11., Óriás-utca 2., ajtó 5. 217 1-1

Egy 18 éves róm. kath. ifjú, «jó»-ra képesített **okl. tanító**, a jövő tanévre állást keres, hol magát a kántorságban is gyakorolhatná. Orgonálni tud. *Saaghy Sándor*. M. Gyűd, Baranya m. 215 1-1

Lelekgyakorlatok. A pozsonyi jézustársasági atyák rendházában ez idén is tartatnak lelekgyakorlatok tanítók számára. Július 24-én hétfőn este 6 órakor kezdődnek és pénteken reggel végződnek. A résztvenni akarók jelentkezzenek mielőbb az alulirotnál. *Műz József S. J.* Pozsony, Batthyány-tér 1. 182 4-6

Orgonaépítési műintézet.

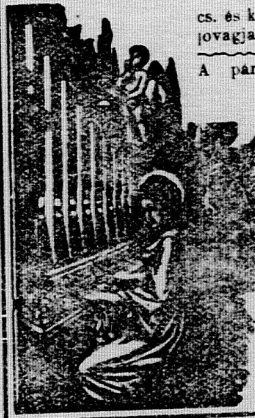
Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyara

Budapest, VII., Garay-utcza 48.

cs. és kir. udvari szállitok, a **Sentsir** jövagja, a **Ferencz Jozsef-rend** jövagja.

A **párisi és becsi vilagkiallitason** stb. helyről kitüntetve.

Legolcsobb árban es kedvező fizetési feltetelek mellett kiváló tiszta leguymású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállit. 30 év óta 80 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavitásokat és hangolasokat a legmérésékeltbb árban es lelkismeretes pontossággal teljesít. Orgona jökarban tartása mérésekelt árban elvállaltatik. Tervezetek es rajzok kívánatra díjtalanul.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

KIADVÁNYAI

Megrendelhetők: Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében.

VALLÁSTANOK.

Az iparostanoncok vallásoktatásáról. Irta *Bodnár Géza*. Vezérkönyv az iparostanoncok vallásoktatásához. Második kiadás. Az esztergomi egyházi főhatóság 1920—1903. sz. a. kelt engedélyével. Füzve 3 korona.

Alapvető hittan. Középkolák használatára. Irta *Demény Dezső*. Második kiadás. Füzve 88 fillér.

Ágazatos hittan. A középkolák felsőbb osztályai számára. Irta *Demény Dezső*. Második, javított kiadás. Füzve 1 korona 20 fillér.

Erkölcstan. A középkolák felsőbb osztályai számára. Irta *Demény Dezső*. Második kiadás. Füzve 1 korona 20 fillér.

Egyháztörténelem. A középkolák felsőbb osztályai számára. Irta *Demény Dezső*. Füzve 1 kor. 20 fillér.

A kath. egyház rövid története. Népkolák számára. Irta *dr. Demkócs Agoston*, székesfővárosi hitoktató. A főegyházmegyei hatóság 1927—1905. sz. engedélyével. Kötve ára 20 fillér.

Liturgika, vagyis a kath. egyház szertartásainak magyarázata. A magyarországi reáliskolák, gimnáziumok és magánosok számára. Irta *Frenel Ince*. Ötödik kiadás. Füzve 1 korona 76 fillér.

Római katolikus Szertartástan. Kis kiadás. Népkolák számára. 56 fametszeti képpel. Irta *Gerely József*. Második kiadás. Füzve 56 fillér.

Római katolikus Szertartástan. Közép kiadás. Polgári iskolák számára. 56 fametszeti képpel. Irta *Gerely József*. Második kiadás. Füzve 1 kor. 20 fillér.

Római katolikus Szertartástan. Nagy kiadás. Középkolák, képzők stb. számára. 68 fametszeti képpel. Irta *Gerely József*. Füzve 1 korona 80 fillér.

Római katolikus vallástan. Ágazatos hittan a középkolák V. oszt. részére. A nagyméltóságú magyar püspöki kártól előírt Tanítási terv és utasítások alapján kidolgozott pályamű. Irta *Glasz Ferenc*. (Az esztergomi főegyházmegyei hatóság 1596/1904. sz. a. k. engedelmével.) Füzve 1 korona 60 fillér.

Katolikus keresztény hittan. Az 1900. évi hitoktatási tanterv alapján a középkolák V. oszt.

számára. Irta *Matuszka Mihály*. Füzve 1 korona 60 fillér.

Katolikus keresztény erkölcstan. Az 1900. évi hitoktatási tanterv alapján. A középkolák VI. oszt. számára. Az esztergomi főegyházmegyei hatóság 1956—1905. számú engedélyével. Irta *Matuszka Mihály*. Ára füzve 1 kor. 20 fillér.

Ó-szövetségi bibliai történetek. A középkolák használatára. Irta *dr. Pokorny Emánuel*. Harmadik kiadás. Füzve 1 korona 20 fillér.

Új-szövetségi bibliai történetek. A középkolák használatára. Irta *dr. Pokorny Emánuel*. Harmadik kiadás. Füzve 1 korona 20 fillér.

Bibliai történetek. A polgári- és felső leányiskolák használatára. Irta *dr. Pokorny Emánuel*. Füzve 1 korona 60 fillér.

Katolikus Egyháztörténelem. Polgári iskolák számára. Az esztergomi főegyházm. hatóság 47—1905. sz. engedélyével. A püspöki utasítások szerint írta *Pongrácz József*. Képekkel. Ára füzve 80 fillér.

A keresztény katolikus anyaszentegyház rövid története. Isk. használatra. Irta *Németh Gyula*. Füzve 40 fillér.

A Religió történetének rövid vázlata, a világ kezdetétől korunkig, katolikus ifjak számára. Tizenhatedik kiadás. Kötve 20 fillér.

A keresztény katolikus egyház szépsége, szokásaiban és szertartásaiban. Elemi iskolák számára. Hohenauer után írta *Sapka Márton*. Kötve 70 fillér.

A keresztény katolikus anyaszentegyház szertartásai és szokásai, röviden megmagyarázva. A veszpréme gyházmegyei népkolák számára. Tizenhetedik kiadás. Kötve 36 fillér.

Katolikus hittan. A középkolák V. osztálya számára és magánosok használatára. A nagym. püspöki kártól hirdetett pályázat alkalmából engedélyezve. Irta *Uhlyárik Jenő*. Füzve 1 korona 60 fillér.

Egyháztörténelem. Iskolai használatra. A Szent István-Társulat pályázatán díjat nyert tankönyv II. kiadás. Irta *Vargha Dezső dr.* Füzve 1 korona 40 fillér.